

НАУКОВО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ВІЙСЬКОВО-СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

*Алещенко В. І. доктор психологічних наук, професор,
Національний університет оборони України
<https://orcid.org/0000-0003-1560-7318>*

У статті висвітлено військово-соціальне управління як об'єкт соціально-філософського аналізу, що полягає в забезпеченні реалізації розвитку ЗС України як військово-соціальної організації. Акцентовано увагу на науково-прикладних аспектах військово-соціального управління, побудові діяльній моделі, яка включає наступні компоненти: функції управління, структуру управління, об'єкти управління, процеси управління, кадри управління. Фокус зосереджено на військово-соціальному управлінні як складової соціального управління та його особливостях. Сформульовано рекомендації для органів військового управління щодо вирішення проблем соціальної взаємодії в практиці військового управління.

Ключові слова: соціальне управління; військово-соціальне управління; військово-соціальна система; Військова доктрина України.

Вступ. Противник продовжує ведення наступальних дій в базових операційних районах на сході та півдні України, здійснює ракетні обстріли по всій території нашої держави. У таких умовах особовий склад Збройних Сил України (ЗС України) цілодобово виконує бойові завдання зі стримування зовнішнього агресора, захисту територіальної цілісності, збереження життя та здоров'я громадян нашої держави.

Військовослужбовці, які приймають участь у бойових діях щодо відбиття повномасштабної агресії Росії проти України, потребують підвищеної соціальної уваги, комплексної та дієвої системи соціальної підтримки. Тому, питання військово-соціального управління (ВСУ), вивчення та прогнозування параметрів розвитку військово-соціальних відносин у військових колективах набуває особливої актуальності.

З огляду на зазначене, дослідження обраної теми статті становить теоретичний і практичний інтерес у контексті розвитку військово-соціального управління як науки, підготовки фахівців певного спрямування.

Постановка проблеми. Дослідження зазначеної теми обумовлена такими положеннями:

по-перше, вимогами сьогодення, що передбачають помітний поворот всій діяльності до проблем управління, особливо до його соціально-психологічних аспектів,

які забезпечують результативне виконання покладених завдань;

по-друге, потребою впровадження практичних підходів до ВСУ у ЗС України за військовими стандартами держав-членів НАТО щодо соціальної підтримки, соціально-психологічного супроводження військовослужбовців;

по-третє, серйозні проблеми виникли в навчанні та підготовці управлінських кадрів, які слабо орієнтовані на конкретну соціальну управлінську діяльність у ЗС України.

Доцільно зазначити, що військово-соціальне управління як цілеспрямована діяльність, практичне мистецтво визначається здатністю офіцера успішно й ефективно вирішувати конкретні управлінські завдання. Тільки у разі високого рівня професійної підготовки у сфері ВСУ офіцер зможе ефективно й усвідомлено провадити практичну управлінську діяльність: ставити цілі і завдання, приймати рішення, планувати і контролювати їх виконання на всіх етапах, мотивувати особовий склад. Для командирів і начальників, усього офіцерського складу, які безпосередньо працюють з особовим складом або керують великими військово-соціальними спільнотами, ця проблема потребує належної уваги.

Трансформація органів управління, її соціальні та гуманітарні аспекти в офіцерському середовищі сприймають

неоднозначно, виникає необхідність систематичного викладення проблем теорії і практики ВСУ з метою вироблення єдності поглядів на його сутність, зміст і особливості в сучасних умовах. Недооцінювання цих аспектів та заперечення потреби їх практичного дослідження під час підготовки військових кадрів можуть призвести до нездатності випускників вищих військових навчальних закладів впевнено вирішувати завдання зростаючої складності у сфері ВСУ у військах (силах).

Мета статті полягає у визначенні основних науково-прикладних аспектів військово-соціального управління у Збройних Силах України.

Методи дослідження. Методологічну основу статті складають загальнонаукові методи, насамперед аналіз, синтез, логічні, системні та спеціальні методи дослідження.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Розвідки із зазначеної тематики проводили вітчизняні та зарубіжні вчені: В. Бакуменко, А. Бородій, О. Карабейца, А. Кочубей, І. Козлова, О. Лугова, Н. Липський, Л. Матвійчук, С. Моцарь, В. Мулява, Є. Потапчук, Т. Семигіна, В. Скуратівський, С. Соловійов, В. Торохтій, В. Форсова, А. Шавлов та ін.

У рамках пілотного проекту Міністерства оборони України та Міністерства соціальної політики України, розглянуто важливість аспектів військово-соціального управління, психосоціального відновлення для успішної реадaptaції сімей військовослужбовців. Апробовано програму комплексної психосоціальної підтримки військовослужбовців та проаналізовано її результати. (Смирнова Т. М., Осьдло В. І. & Чижевський С. О. (2023)

Науково прикладні аспекти зазначеної тематики висвітлені у підручнику «Військово-соціальне управління: теорія і практика» (Алещенко (2019)). В ньому викладено практичний зміст курсу навчальної дисципліни «Військово-соціального управління», досліджена система військово-соціального управління, її об'єкти і суб'єкти, які відповідно охарактеризовано і розтлумачено.

Систему соціального супроводу у ЗС України представлено у методичному посібнику авторського колективу (О. Герасименко, І. Горбенко & О. Деточка & В. Дембіцький, В.Єфімова & Я. Калініченко & А. Камінська & С. Куц & В. Лагодзінський & В. Мороз & В. Панченко, Є. Рожков & О. Умеренкова, О. Шевчук (2023)). В якому подано механізм реалізації ВСУ в військах (силах) щодо надання соціальних послуг військовослужбовцям та членам їх сімей, родинам загиблих, зниклих безвісти та полонених; розкриває взаємодію посадових осіб з органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими організаціями.

Враховуючи складні проблеми, що виникли внаслідок російської воєнної агресії на Україні, актуальним є дослідження шляхів підвищення ефективності ВСУ ЗС України. Зазначене передбачає серйозний поворот всій діяльності до проблем управління, особливо до його соціальних аспектів.

Виклад основного матеріалу. Нинішня ситуація, пов'язана з військовою агресією Росії в Україні, посилила проблематику гуманітарних та соціальних питань воєнного часу та потребує свого окреслення. Особливо актуальними стають заходи щодо реалізації основних функцій життєдіяльності, персоніфікована допомога окремим соціальним групам населення, підвищення якості життя, соціальної підтримки людей в погонах, забезпечення належного морально-психологічного стану, бойового духу військовослужбовців. Перелічені завдання є нагальними й особливий акцент мають у теперішній час та будуть мати у післявоєнний період, що є актуальним питанням та передбачає його наукового розгляду (Хорунжий (2010)).

У суспільстві здійснюється *управління* як колективами людей, так і природними процесами. Проте управління завжди опосередковано управлінськими взаємодіями між (для) людей. Великий тлумачний словник сучасної української мови трактує поняття «управління» як метод управлінської діяльності оснований на виділенні більш важливих у даний період завдань на здійснення яких спрямовуються головні

Питання психології

зусилля керуючої організації (Бусел (2005, 1511).

У самому загальному розумінні розглянемо основні науково-прикладні аспекти соціального управління у ЗС України.

Перше, соціальне управління – це управління, яке здійснюють людьми стосовно людей. Людина є суб'єктом і об'єктом управління.

По-друге, соціальне управління має місце у будь-якому суспільстві, зокрема і у військовому середовищі. Залежно від історичних, політичних, економічних, та інших обставин можуть змінюватися його мета, форми, методи.

По-третьє, при аналізі сутності соціального управління слід визначити категорії «об'єкт» та «суб'єкт» діяльності, управлінський вплив, зворотні зв'язки, управлінська система, які набувають у соціальному управлінні конкретного вираження у діях людей, їх колективів та взаємодії.

Суб'єкт та об'єкт управління – поняття умовні. Те, що в одній взаємодії виступає як суб'єкт, в іншій – як об'єкт управління, і навпаки. І навіть у межах однієї й тієї ж взаємодії суб'єкт також управляється з боку об'єкта, який у цьому випадку виступає вже

як суб'єкт управління. Таким чином, суб'єкт – це філософська категорія, що спочатку позначала будь-якого носія певних властивостей, станів та дій. Чітку межу між об'єктом управління та суб'єктом управління можна провести лише досить умовно, оскільки виконавська діяльність немислима без управлінської, а остання – без виконавської.

По-четверте, об'єктно-суб'єктні взаємодії здійснюються в середовищі, яке одержало найменування внутрішнього середовища як сукупності внутрішніх факторів (об'єктів, процесів), що надають системі конкретну, властиву тільки їй форму. Оскільки система соціального управління є підсистемою для системи ще більшого порядку, існує зовнішнє середовище – сукупність зовнішніх факторів, з якими система взаємодіє або які вона повинна враховувати у своїй діяльності.

Отже, елементами соціальної системи є люди і їх діяльність, яку вони проводять не ізольовано, а у процесі взаємодії з іншими людьми, об'єднаними в різноманітні соціальні спільності в умовах певного соціального середовища.

Система соціального управління в практичному аспекті можна характеризувати схемою (рис. 1):

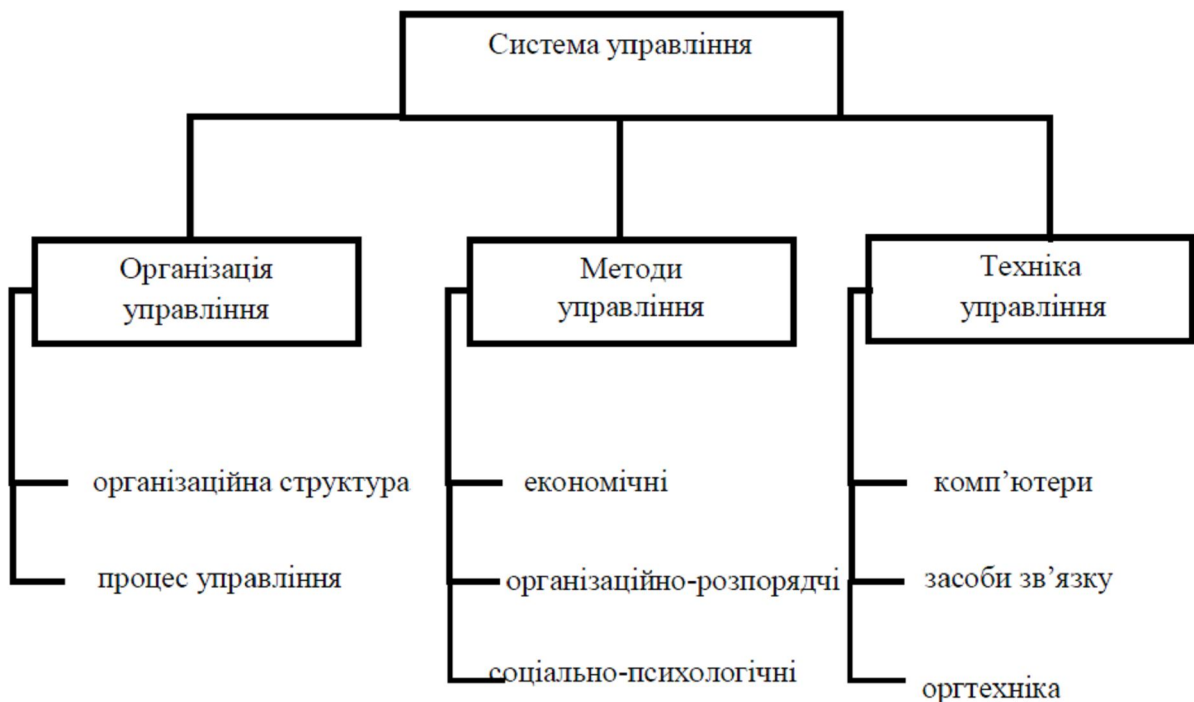

Рис. 1. Схема системи управління

Питання психології

На сучасному етапі необхідно сформувати *нову парадигму військово-соціального управління*, як складової соціального управління, що базується на досягненнях різних наук – філософії, економіки, соціології, психології,

управління, антропології, права в аспектах управління для отримання необхідних результатів (Алещенко (2024, 723).

Теорія воєнно-соціальної організації покликана використовувати досягнення гуманітарних наук (рис. 2).

Рис. 2. Система наук про управління

Дослідження проблематики соціального управління дозволяє визначити, що розуміється під «військово-соціальною системою» та «військово-соціальним управлінням».

Військово-соціальна система – це система специфічних якісно певних цілісних соціальних відносин, у яких перебувають індивіди, які проходять військову службу за контрактом.

Отже, різновидом соціального управління є **військово-соціальне управління**, яке характеризується цілеспрямованим впливом на Збройні Сили (Сили оборони) (військові колективи, особистість) їх внутрішні відносини для впорядкування, збереження, удосконалення та розвитку їхньої певної якісної специфіки.

Військово-соціальне управління є систематичним зовнішнім і внутрішнім впливом на військово-соціальну систему з

Питання психології

метою приведення її в стан, що дозволяє успішно вирішувати бойові та службово-бойові завдання. Зміст військово-соціального управління полягає у постійному контролі над військово-соціальними управлінськими відносинами у різноманітних військових частинах та підрозділах. У разі їхнього відходу від оптимального стану військовим командуванням, органами військово-соціального управління розробляється та здійснюється комплекс заходів впливу на військовослужбовців, військові колективи для відновлення цих відносин. Кожен військовослужбовець включений одночасно до найодноманітніших систем: військово-політичної, військово-соціальної, службово-функціональної.

Виходячи з попереднього аналізу військово-соціального управління потрібно розрізняти від соціального управління в ЗС України. Останнє відноситься до тих управлінських впливів, які для ЗСУ є зовнішніми, наприклад, рішення які приймаються органами державної влади, військово-соціального управління ЗСУ відноситься до внутрішньої діяльності. Військово-соціальна система – це система специфічних, якісно визначених цілісних соціальних відносин, в яких знаходяться індивіди, які проходять військову службу за контрактом.

Діяльнішу модель військово-соціального управління наочно можна виразити наступною схемою (рис. 3):

Рис. 3. Діяльніша модель військово-соціального управління

Військово-соціальне управління має таку ж елементну структуру, як і соціальне управління. Соціальні відносини під час проходження військової служби мають свою специфіку. Для досягнення цілей збройної боротьби необхідно привести соціальну систему (військово-соціальну спільноту) в стан який дозволяє виконати будь який законний наказ командира (начальника).

Мистецтво управління соціальними процесами у військово-соціальній системі полягає у визначенні оптимального рівня взаємодії між її різними внутрішніми елементами. Взаємодіючи один з одним, суб'єкт та об'єкт управління надають взаємоспрямований вплив, що сприяє розвитку системи.

Зміст ВСУ полягає в постійному контролі над військово-соціальними управлінськими відносинами в різних військових частинах і підрозділах. У разі їх відходу від оптимального стану (порушення динаміки) військово командування, відповідні управління розробляють і проводять комплекс заходів впливу на військовослужбовців, військово-соціальну спільноту для відновлення відносин.

Отже, *військово-соціальне управління* – це систематичний зовнішній або внутрішній вплив на військово-соціальну систему з метою приведення її у стан, що дає змогу успішно вирішувати бойові та службово-бойові завдання.

Відмінність військово-соціального управління від соціального управління, полягає у його специфіці: військово-організаційна система в якій здійснюється військово-соціальне управління, може перебувати у двох станах – мирного та воєнного часу; індивіди у системі військово-соціального управління, особливо більшість чоловічого населення у воєнний час (по мобілізації), перебувають у ній без їхнього бажання; високий рівень регламентації військової служби; послідовна «вертикальна» супідрядність елементів воєнної системи; суворий пріоритет дій і право втручання підсистем верхнього рівня дії підсистем

нижчого рівня; залежність дій підсистем верхнього рівня від виконання своїх функцій підсистемами нижчого рівня.

Основою вдосконалення управлінської діяльності є розвиток її системно-організаційної основи, і, насамперед, організацій як суб'єктів та об'єктів управлінської діяльності (Хорунжий (2010)).

Військово-соціальне управління як складова соціального управління має три змістових аспекти.

По-перше, нині цю наукову дисципліну викладають у ВВНЗ. Наприклад, у Національному університеті оборони України у галузі знань “Воєнні науки” за спеціальністю “Забезпечення військ (сил)”. Військово-соціальне управління як галузь науки накопичила значний науковий потенціал, має великі можливості щодо інтелектуального забезпечення ЗС України, розвитку їх як успішного соціального інституту.

По-друге, військово-соціальне управління – це практична діяльність, що відіграє ключову роль у функціонуванні ЗС України. Зазначимо, що успішність держави значною мірою залежить від ефективності управління у Збройних Силах України, зокрема і військово-соціального управління.

По-третє, військово-соціальне управління у ЗС України є складним видом професійної діяльності посадових осіб Міністерства оборони, Генерального штабу ЗС України, ЗС України до військової частини, підрозділу включно і потребує набуття фахівцями певних компетенцій, відповідних знань, умінь та навичок, систематизації військово-соціального управлінського знання. Це потребує відповідного навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни “Військово-соціальне управління”.

Зміст цих навчально-методичних матеріалів має бути спрямовано на знання слухачами загальнотеоретичних проблем науки управління, її основних понять і методологічних засад щодо реального механізму військово-соціального

управління, у тому числі характеристики його циклу, етапів та методів реалізації. Усвідомлення і систематизація наявних знань, умінь у сфері ВСУ, адаптація їх до сучасних умов має важливе науково-практичне значення.

Висновки. 1. Під управлінням в проведеному дослідженні ми розуміємо особливий прояв свідомості та волі людей, – системно організованої сукупності специфічних людських знань, поведінки і діяльності. Управління є цілеспрямованим інформаційним впливом керуючої підсистеми на керовану підсистему, що здійснюється за схемою зі зворотним зв'язком і спрямоване на виконання поставлених перед системою завдань. Управління виступає основою соціального управління.

2. Соціальне управління – це свідомий вплив людей на громадську систему та її окремі ланки на основі пізнання об'єктивних закономірностей і тенденцій розвитку задля забезпечення раціонального функціонування та регулювання системи за узгодження інтересів сьогодення та майбутнього.

3. Засадою військово-соціального управління є соціальне управління. По своїй суті воно близько до класичного військового управління, але не співпадає з ним порядку принципів позицій. Різниця головним чином у тому, що у військовому управлінні основою є прямі і опосередковані (директивні) методи і форми впливу на особовий склад. У ВСУ працюють методи, стимули і форми при яких здійснюється свідомий підхід до сприйняття управлінських впливів, ініціатива та самостійність військовослужбовців при виконанні навчально-бойових завдань.

4. Військово-соціальне управління як навчальна дисципліна відноситься до системи гуманітарних наук і є систематичним зовнішнім та внутрішнім впливом на військово-соціальну систему з метою приведення її в стан, що дозволяє

успішно вирішувати бойові та службово-бойові завдання. Воно відрізняється від інших видів управління своєю специфікою та особливостями.

5. Сьогодні на часі дня створення єдиної системи військово-соціального управління та забезпечення її ефективного функціонування. Результати дослідження засвідчують, що освітній процес за спеціальністю має здійснюватися потужним науково-педагогічним складом, що передбачає баланс науки та практики. Практична складова має особливості для рівнів освіти. На тактичному рівні мають бути практики, що обіймали посади у військах з певним педагогічним досвідом. На оперативному та стратегічному рівнях – професорсько-викладацький складом, здатний проводити навчання та виховання слухачів на рівні сучасних вимог.

Гарантом освітньо-професійної програми має бути фахівець з системним баченням моделі діяльності випускника у вигляді компетентностей та програмних результатів навчання у сфері військово-соціального управління, соціальної підтримки та базуватися на інтегрованому підході, поєднуючи практичну спрямованість навчання та отримання систематизованих теоретичних знань, зорієнтованою на глибоку спеціальну підготовку сучасних фахівців із соціального управління. Вбачається що професійно-орієнтована підготовка слухачів має здійснюватися у структурному підрозділі на випускній кафедрі «Психології та соціального забезпечення». У складі кафедри мають бути відомі в Україні та закордоном провідні вчені з практичним досвідом і бажанням забезпечити усім необхідним для опанування обраного фаху слухачами, досягненні цілей і вирішенні завдань що стоять перед ЗС України.

Перспективи подальших досліджень є систематизація досвіду ВСУ в ході відбиття повномасштабної агресії з боку Росії.

Список використаних джерел

1. Алещенко В. І. (2024). Військово-соціальне управління як об'єкт державотворення в Україні. Перспективи та інновації науки. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). Київ. № 3 (37), 723 – 730. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3\(37\)-723-730](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3(37)-723-730)
2. Алещенко В. І. (2019). Військово-соціальне управління: теорія і практика: підручник. Київ: НУОУ.
3. Бусел В. Т. (Ред.). (2005). Великий тлумачний словник української мови. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун».
4. Герасименко О. В.& Горбенко І. М.& Деточка О. Д.& Дембіцьки В. М.&Єфімова В. В.& Калініченко Я. В. & Камінська А. С.& Куц, С. В. (2023). Соціальний супровід військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей: практичні аспекти діяльності посадових осіб військових частин, територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки : методичний посібник. Київ: НДЦ ГП ЗС України, 2023. 130 с.
5. Смирнова Т. М. & Осьдло В. І. & Чижевський С. О. (2023). Подолання наслідків бойового стресу у військовослужбовців – учасників бойових дій шляхом психосоціального відновлення. Вісник Національного університету оборони України. Київ: НУОУ. 6 (76), 168 – 177.
6. Хорунжий А. Г. (2010). Соціальне управління: Курс лекцій: Навчальний посібник. Львів: Магнолія. 290 с.

References

1. Aleshchenko V. I. (2024). Viiskovo-sotsialne upravlinnia yak obiekt derzhavotvorennia v Ukraini. [Military and social administration as an object of state formation in Ukraine]: Perspektyvy ta innovatsii nauky. (Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykhohohiia», Seriiia «Medytsyna». Kyiv. Vyp. 3 (37) (in Ukrainian)
2. Aleshchenko V. I. (2019). Viiskovo-sotsialne upravlinnia: teoriia i praktyka. [Military and social management: theory and practice]. Kyiv. (in Ukrainian)
3. Busel V. T. (Ed.)(2005). Velykyi tлумachnyi slovnyk ukraïnskoi movy [A large explanatory dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv Irpin : VTF “Perun” (in Ukrainian)
4. Herasymenko O. V. & Horbenko I. M. & Detochka O. D. & Dembitsky V. M.&Iefimova V. V. & Kalinichenko Ya. V. & Kaminska A. S. & Kuts, S. V. (2023). Sotsialnyi suprovid viiskovosluzhbovtsiv Zbroinykh Syl Ukrainy ta chleniv yikh simei: praktychni aspekty diialnosti posadovykh osib viiskovykh chastyn, terytorialnykh tsentriv komplektuvannia ta sotsialnoi pidtrymky : metodychnyi posibnyk.[Social support of servicemen of the Armed Forces of Ukraine and their family members: practical aspects of the activities of officials of military units, territorial centers of recruitment and social support: methodical guide] Kyiv. (in Ukrainian)
5. Smyrnova T. M. & Osdlo V. I. & Chyzhevskiy S. O. (2023). Podolannia naslidkiv boiovoho stresu u viiskovosluzhbovtsiv – uchasnykiv boiovykh dii shliakhom psykhosotsialnoho vidnovlennia. [Overcoming the consequences of combat stress in military personnel - participants in hostilities through psychosocial rehabilitation.] Visnyk Natsional'noho universytetu obrony Ukrayiny. Zbirnyk naukovykh prats'. Kyiv: NUOU. Vyp. 6(76) (in Ukrainian)
6. Khorunzhyi A. H. (2010). Sotsialne upravlinnia: Kurs lektsii [Social management]: navch. posib. Lviv : Mahnoliia. (in Ukrainian)

Summary

SCIENTIFIC AND APPLIED ASPECTS OF MILITARY-SOCIAL MANAGEMENT

*Aleshchenko V. I. Doctor of psychological sciences,
Professor, National Defense University of Ukraine*

Introduction *The adversary continues to conduct offensive operations in the key operational areas in the east and south of Ukraine, carrying out missile strikes across the territory of our state. In such conditions, the personnel of the Armed Forces of Ukraine (AFU) are continuously performing combat missions to deter the external aggressor, protect territorial integrity, and safeguard the lives and health of our citizens around the clock.*

Military personnel engaged in combat actions to repel Russia's full-scale aggression against Ukraine require increased social attention and an effective system of comprehensive social support. Therefore, the issue of military-social management (MSM), studying and forecasting the parameters of the development of military-social relations in military units, becomes particularly relevant.

Considering the aforementioned, the research of the chosen topic of the article represents both theoretical and practical interest in the context of the development of military-social management as a science and the training of specialists in a specific direction.

Purpose *The article aims to define the fundamental scientific and applied aspects of military-social management in the Armed Forces of Ukraine.*

Methods *The methodological foundation of the article relies on general scientific methods, primarily analysis, synthesis, logical, systematic, and specialized research methods.*

Conclusion *1. In the conducted research, management should be understood as a particular manifestation of human consciousness and will - a systematically organized set of specific human knowledge, behavior, and activities. Management involves purposeful informational influence of the controlling subsystem on the controlled subsystem, implemented according to a feedback loop and aimed at accomplishing the tasks set before the system. Management serves as the foundation of social governance.*

2. Social governance is the conscious influence of people on the public system and its individual components based on understanding the objective laws and trends of development to ensure rational functioning and regulation of the system, aiming to reconcile the interests of the present and the future.

3. The foundation of military-social management is social governance. Essentially, it is closely related to classical military management but does not coincide with it on several fundamental positions. The main difference lies in the fact that military management relies on direct and mediated (directive) methods and forms of influence on personnel. In the Armed Forces of Ukraine, methods, incentives, and forms are employed where there is a conscious approach to perceiving managerial influences, initiative, and independence of military personnel in carrying out training and combat tasks.

4. Military-social management as an academic discipline belongs to the system of humanities and constitutes a systematic external and internal influence on the military-social system with the aim of bringing it to a state that enables successful resolution of combat and service-related tasks. It differs from other types of management due to its specificity and particularities.

5. Today, the creation of a unified system of military-social management and ensuring its effective functioning is of utmost importance. Research results indicate that the educational process in this field should be carried out by a strong scientific and pedagogical team, which implies a balance between theory and practice. The practical component should be tailored to the different levels of education. At the tactical level, instructors with military experience and certain pedagogical skills are essential. At the operational and strategic levels, it is crucial to have a faculty capable of conducting training and education at the level of modern requirements.

Absolutely, the establishment of a unified system for military-social management is crucial in today's context. Research findings emphasize the necessity for an educational approach led by a robust scientific and pedagogical team, ensuring a harmonious blend of theoretical knowledge and practical application. The practical aspect of education should be adapted to cater to the varying levels of instruction. At the tactical level, instructors possessing both military expertise and pedagogical proficiency play a vital role. Meanwhile, at the operational and strategic levels, it's essential to have a faculty equipped to deliver training and education that meet contemporary standards and demands.

Keywords: *social management; military-social management; military-social system; military Doctrine of Ukraine.*

Дата надходження рукопису/Date of receipt of the manuscript: 29.04.24.

Дата прийняття рукопису/Date of acceptance of the manuscript: 02.06.24.

© 2024. This work is under an open license CC BY-NC 4.0.